

[Duborg.]

ninger. Det ærede Medlem var ogsaa her i Salen inde paa den Tanke, som efterhaanden synes at have faaet et stort Raaderum hos ham, at det, der skal naas ved den fremtidige Jordpolitik, er en almindelig Overgang fra Selveje til Statsfæste; og det ærede Medlem synes at klare hele Bevisførelsen for, at dette er et Fremskridt, ved at henviser til, at derved vil Landbruget blive frigjort for sin Afhængighed af Kapitalen. Vi kommer da efterhaanden ind paa lidt mere reelle Spørgsmaal, Ting, man kan tage og føle paa. Men der kunde det jo nok være ret interessant at se paa, hvorledes denne Ændring vilvirke i rent kapitalmæssigt Henseende.

Begrebet Statsfæste er jo ikke længere nyt. Ved Oktoberloven er der jo faktisk skabt en stor Gruppe af Landbrugere, som er Statsfæstere; og enhver, der kender Forholdene paa disse Ejendomme, rent kapitalmæssigt set, vil vide, at de i lige saa høj Grad er afhængige af Kapitalen, som Selvejerne er det. Forskellen er, at Staten for Statsfæsternes Vedkommende har overtaget Kapitaliseringen, medens Selvejernes Kapitalforsyning besørgeres gennem Landbrugets Kreditanstalter. Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen havde en Tilbøjelighed til at fremstille Landbrugets Kapitalforsyning i et vist mystisk Skær, som om et kapitalistisk Uhyre laa bagved den. Landbrugets virkelige Forsyning med Kapital foregaar imidlertid efter de almindelige Andelsprincipper, der er gældende i de fleste af Landbrugets Sammenslutninger. Den foregaar hovedsagelig gennem Kreditforeninger og gennem Sparekasser. Jeg skal ikke trætte ærede Medlemmer med de Tal, der er knyttet til disse to Virksomheders Andel i Kapitalforsyningen. Det er nok her fra dette Sted at henlede Opmærksomheden paa, at igennem dem sker den ganske overvejende Del af Landbrugets Kapitalforsyning. Som alle ved, er disse to Institutioner, Kreditforeningerne og Sparekasserne, imidlertid almindelige Andelsforetagender, skabte af Landbruget selv og styrede af Landbrugets egne Folk, af de af Landbruget valgte Folk. Disse Institutioner skaffer Landbruget Kapital til Dagens Rente; og man maa jo i Almindelighed sige, at denne Kapitalforsyning sker til en for-

holdsvis billig Rente, en Rente, der ikke kan siges at ligge væsentlig over den Rente, til hvilken Staten vilde kunne forsyne dem med Kapital. Derfor bliver, kapitalmæssigt set, den mest afgørende Forskel paa Statsfæste og Selveje denne, at ved Overgang til Statsfæste gaar man over fra økonomisk Selvstyre, fra Landmændenes Selvstyre af deres egne Pengesager, af deres Kreditforsyning, over til en Socialisering af denne Kreditforsyning; man gaar over fra en økonomisk Ledelse til en politisk Ledelse. Det lader sig ikke benægte, at rent faktisk ligger Forholdet saaledes. Til Trods derfor kan man jo meget vel mene, at en saadan politisk Ledelse i dette Forhold er bedre end en almindelig økonomisk Ledelse.

Det er ligeledes en Misforstaaelse at tro, at Statsfæste fordrer mindre Kapital end Selveje. Jeg vil allerførst gøre opmærksom paa, at i de moderne Landbrug, der tilhører de mindre og middelstore Landbrugstyper, afviger selve Jordkapitalen ikke væsentlig fra en Trediedel af den samlede Landbrugskapital. De to Trediedele af Landbrugskapitalen er bundet i Bygninger, Besætning, Driftsinventar og Driftskapital. Altsaa, hvis denne Idé gennemføres, og Staten stiller Jord til Raadighed, stiller den i Virkeligheden dermed kun en Trediedel af den fornødne Landbrugskapital til Raadighed. Enhver, som kender Forholdene i Praksis, vil vide, at det er en rent teoretisk Paastand, at man derved gør Adgangen til Overtagelse af Jord lettere. Enhver vil vide, at det for en Landmand vilde være en uløselig Opgave ved egen Hjælp af skaffe sig den fornødne Kapital til Erhvervelse af Bygninger, Besætning o. s. v., altsaa de to Trediedele af hele Landbrugskapitalen, uden at kunne give Jorden i Pant derfor. Derfor maa vi se denne Sag i dens rette Sammenhæng, og det er ganske simpelt denne, at samtidig med at Jorden gik over fra Selveje til Statsfæste, maatte vi ind paa en tilsvarende Socialisering af hele Landbrugets Kapitalforsyning, som nu finder Sted efter Loven af 4. Oktober 1919. Skulde det ske for hele det samlede danske Landbrugs Vedkommende, vilde det, da det jo her drejer sig om en væsentlig Del af hele det danske Erhverv, være et kæmpe-skridt frem imod en almindelig økonomisk Socialisering af vort Samfund. Det radikale